

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Чорноморський національний університет імені Петра Могили
Медичний інститут
Кафедра фармації, фармакології, медичної, біоорганічної та біологічної хімії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Перший проректор

ЧНУ ім. П.Могили

Іщенко Н.М.

« 24 » серпня 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ГОМЕОПАТІЯ

Галузь знань   22 «Охорона здоров'я»

Спеціальність   226 «Фармація, промислова фармація»

Розробник
 Завідувач кафедри розробника
 Гарант освітньої програми
 Директор медичного інституту
 Директор ННІПО
 Начальник НМВ

Ларичева О.М.
 Оглобліна М.В.
 Оглобліна М.В.
 Грищенко Г.В.
 Норд Г.Л.
 Шкірчак С.І.

Миколаїв – 2020 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показника	Характеристика дисципліни	
Найменування дисципліни	Гомеопатія	
Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»	
Спеціальність	226 «Фармація, промислова фармація»	
Спеціалізація (якщо є)		
Освітня програма	Фармація	
Рівень вищої освіти	Бакалавр	
Статус дисципліни	Вибіркова	
Курс навчання	3-й	
Навчальний рік	2022-2023	
Номери семестрів/триместрів:	Денна форма	Заочна форма
	6-й	8-й, 9-й триместр
Загальна кількість кредитів ЄКТС/годин	4 кредити / 120 годин	
Структура курсу: – лекції – семінарські заняття (практичні, лабораторні, півгрупові) – годин самостійної роботи студентів	Денна форма	Заочна форма
	14 год.	6 год.
	42 год.	10 год.
	64 год.	106 год.
Відсоток аудиторного навантаження	47%	13%
Мова викладання	українська	
Форма проміжного контролю (якщо є)	Не має	
Форма підсумкового контролю	6-й семестр / 9-й триместр – диф.залік	

1.1. Робоча програма навчальної дисципліни «Гомеопатія» розроблена на підставі освітньої професійної програми «Фармація» галузі знань 22 «Охорона здоров'я» спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація».

1.2. Місце навчальної дисципліни у системі вищої медичної освіти та навчальному плані. Нутриціологія є вибірковою дисципліною та викладається для студентів третього курсу. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 3 кредити ЄКТС – 90 годин (42 аудиторних та 48 годин самостійної роботи студента).

1.3. Предметом вивчення дисципліни є ознайомлення з основами гомеопатичного методу лікування, теоріями з механізму дії цих ліків, прописуванням рецептів, технологією різноманітних гомеопатичних препаратів, особливостями використання природної сировини в гомеопатії та застосуванню методів якісного аналізів гомеопатичних лікарських засобів із наголосом на сучасні інструментальні методи аналізу.

1.4. Міждисциплінарні зв'язки. Курс за вибором «Гомеопатія» як навчальна дисципліна ґрунтується на вивченні студентами латинська мова, фармацевтична ботаніка, аналітична хімія, біологічна хімія, технологія ліків, фармакологія, фармацевтична та колоїдна хімія.

2. Мета, завдання та заплановані результати вивчення дисципліни

2.1. Метою викладання навчальної дисципліни «Гомеопатія» є поглиблення професійних знань та ознайомлення з теоретичними та практичними основами технології гомеопатичних лікарських препаратів в аптечних умовах, контролю якості, правил оформлення до відпуску, умов зберігання та особливостями застосування хворими.

2.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Гомеопатія» є освоєння студентами теоретичних знань, практичних умінь та навичок приготування гомеопатичних лікарських препаратів в умовах аптек.

2.3. Компетентності та результати навчання, формуванню яких сприяє дисципліна (взаємозв'язок з нормативним змістом підготовки здобувачів вищої освіти, сформульованим у освітній програмі «Фармація»). Згідно з вимогами освітньої програми дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

- інтегральна:

Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності у галузі охорони здоров'я, або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується комплексністю та невизначеністю умов та вимог.

- загальні (відповідає загальним компетентностям ОП «Фармація» ЗК 1,2,13):

- Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- Знання та розуміння предметної області та розуміння професії.
- Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

- спеціальні (фахові, предметні) (відповідає фаховим компетентностям ОП «Фармація» ФК 1-3,5,9,12,13):

- Здатність використовувати законодавчу базу України та дотримуватись вимог належних практик щодо здійснення професійної діяльності.
- Здатність здійснювати професійну діяльність згідно з вимогами санітарно-гігієнічного режиму, охорони праці, техніки безпеки та протипожежної безпеки.
- Здатність застосовувати на практиці принципи фармацевтичної етики та деонтології, розуміти соціальні наслідки професійної діяльності.
- Здатність надавати фармацевтичну допомогу споживачам фармацевтичних послуг.

- Здатність реалізовувати лікарські засоби та товари аптечного асортименту.
- Здатність проводити дослідження у практичній професійній діяльності на відповідному рівні.
- Здатність до оцінювання впливу навколишнього середовища, соціально-економічних та біологічних детермінант на стан здоров'я індивідуума.

2.4. Результати навчання:

– Інтегративні кінцеві програмні результати навчання, формуванню яких сприяє навчальна дисципліна (відповідає програмним результатам навчання ОП «Фармація» ПРН ПРН 1, 2, 8 13, 14, 18, 19)

ПРН 1. Застосовувати знання з загальних та фахових дисциплін у професійній діяльності.

ПРН 2. Уміння спілкуватись науковою та професійною мовою, включаючи усну та письмову комунікацію українською мовою та однією із поширених європейських мов. Аналізувати тексти фахової спрямованості та перекладати іншомовні інформаційні джерела.

ПРН 8. Ідентифікувати основні закономірності технологічних процесів, пов'язаних з промисловим/аптечним виробництвом (виготовленням) лікарських засобів. Виготовляти лікарські засоби з урахуванням особливостей технологічного процесу в умовах аптек.

ПРН 13. Поширювати інформацію щодо профілактики захворювань, небезпеки безвідповідального самолікування, правил зберігання лікарських засобів у домашніх умовах. Розпізнавати загрозові для життя симптоми при зверненні в аптеку відвідувачів, які потребують обов'язкової консультації лікаря.

ПРН 14. Вміти адаптуватися та проявляти ініціативу і самостійність в ситуаціях які виникають в професійній діяльності, з використанням креативних методів та підходів.

ПРН 18. Проводити дослідження різних процесів фармацевтичної діяльності, складність яких відповідає певному рівню виконуваних функцій.

ПРН 19. Проектувати майбутню професійну діяльність з урахуванням її значущості для здоров'я людини та напрямків розвитку фармацевтичної галузі.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач освіти повинен

знати:

- основні діючі накази та інші нормативні документи МОЗ України по приготуванню, контролю якості та відпуску гомеопатичних препаратів;
- основні принципи гомеопатії;
- склад лікарських форм, характеристику та асортимент лікарських та допоміжних речовин, що застосовуються у гомеопатії;
- основи організації технологічного процесу приготування різноманітних гомеопатичних лікарських препаратів;
- сучасні інструментальні методи аналізу гомеопатичних лікарських засобів;
- визначення основних гомеопатичних термінів та понять: гомеопатичний діагноз, динамізація, життєві сили, лікарський симптом, міазм, модальність, нозод, фенотип, діатез, конституція, поліхрести.

вміти:

- формулювати основні поняття і терміни гомеопатії та гомеопатичної фармації;
- користуватися нормативною та довідковою літературою з питань прописування, приготування та нормування якості гомеопатичних лікарських препаратів;

- обґрунтовувати технологію гомеопатичних лікарських препаратів у вигляді різних лікарських форм (тверді, рідкі лікарські форми) та особливості їх вживання;
- оцінювати якість гомеопатичних лікарських препаратів, оформляти їх до відпуску.

3. Програма навчальної дисципліни

3.1. Структура дисципліни за розділами:

Розділ 1. Загальні питання технології гомеопатичних лікарських засобів. Технологія базисних гомеопатичних препаратів

Тема 1. Поняття про гомеопатію та основні її принципи. Державне нормування виробництва гомеопатичних лікарських препаратів. Особливості прописування гомеопатичних рецептів. Номенклатура гомеопатичних лікарських засобів.

Основні поняття і терміни гомеопатії: гомеопатія, гомеопатична фармація, гомеопатичні препарати, гомеопатичний діагноз, життєві сили, принцип подобі. Державне нормування виробництва гомеопатичних препаратів. Задачі технології гомеопатичних препаратів як науки і навчальної дисципліни. Номенклатура гомеопатичних лікарських засобів (Наказ МЗ України № 165 від 03.08.1989 р., Проект «Української номенклатури монокомпонентних гомеопатичних лікарських засобів»).

Тема 2. Класифікація гомеопатичних препаратів. Приготування гомеопатичних матричних настоек згідно ДФУ та контроль їх якості.

Класифікація гомеопатичних препаратів одержаних з сировини рослинного, тваринного і мінерального походження. Технологія гомеопатичних матричних настоек в залежності від процентного вмісту соку в рослинній сировині згідно ДФУ, фізико-хімічні методи аналізу якості матричних настоек.

Тема 3. Шкали розведень. Принцип потенціювання гомеопатичних препаратів. Потенціювання матричних настоек гомеопатичних.

Шкали розведень: десяткова, сотенна, М, LM; їх сутність, позначення та концентрація діючих речовин. Класифікація гомеопатичних розведень (низькі, середні, високі). Призначення відповідних розведень для лікування гострих та хронічних захворювань. Особливості технології потенціювання гомеопатичних матричних настоек в залежності від методу приготування. Розчинники, що використовуються для розведення базисних препаратів.

Тема 4. Розведення гомеопатичні. Технологія рідких гомеопатичних розведень, оформлення до відпуску та контроль їх якості.

Особливості приготування розведень за десятковою та сотенною шкалами. Рідкі гомеопатичні розведення з мінеральних речовин та хімічних сполук. Дилюції (розведення) гомеопатичні. Характеристика. Особливості застосування у гомеопатичній практиці. Краплі гомеопатичні. Визначення. Характеристика. Технологія. Контроль якості. Особливості оформлення до відпуску.

Тема 5. Закон зцілення Геринга. Технологія олій гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості.

Основні принципи закону зцілення Геринга. Порівняння алопатичної та гомеопатичної терапії. Олії. Визначення. Характеристика. Контроль якості Особливості оформлення до відпуску. Розчинники, що використовуються для виготовлення олій гомеопатичних.

Тема 6. Технологія базисних препаратів, рідких гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості.

Підсумковий контроль засвоєння розділу 1.

Розділ 2. Технологія гомеопатичних лікарських форм

Тема 7. Конституційний тип пацієнта. Гранули гомеопатичні. Технологія гранулгомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості.

Конституційний тип пацієнта. Тверді лікарські форми в гомеопатичній практиці. Гранулімгомеопатичні. Визначення. Характеристика. Технологія та вимоги до їх якості. Особливості прийому. Особливості оформлення до відпуску.

Тема 8. Тритюрації гомеопатичні. Технологія тритюрацій гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості.

Тритюрації гомеопатичні. Визначення. Характеристика. Контроль якості. Особливості оформлення до відпуску. Умови зберігання тритюрацій, санітарний режим. Допоміжні речовини у технології твердих лікарських засобів.

Тема 9. Комплексні гомеопатичні лікарські засоби. Технологія комплексних гомеопатичних лікарських препаратів, оформлення до відпуску та контроль їх якості.

Принципи комплексної гомеопатії. Класифікація і характеристика комплексних гомеопатичних препаратів. Технологія твердих та рідких комплексних засобів. Контроль якості. Особливості оформлення до відпуску.

Тема 10. Технологія твердих, комплексних гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості.

Підсумковий контроль засвоєння розділу 2.

3.2. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів дисципліни і тем	Кількість годин						
	Форма навчання (денна)			Форма навчання (заочна)			
	усього	У тому числі					
		лек	пр	срс	лек	пр	срс
<i>Розділ 1. Загальні питання технології гомеопатичних лікарських засобів. Технологія базисних гомеопатичних препаратів</i>							
Тема 1. Поняття про гомеопатію та основні її принципи. Державне нормування виробництва гомеопатичних лікарських препаратів. Особливості прописування гомеопатичних рецептів. Номенклатура гомеопатичних лікарських засобів.	12	2	4	6	2	-	10
Тема 2. Класифікація гомеопатичних препаратів. Приготування гомеопатичних матричних настоек згідно ДФУ та контроль їх якості	12	1	4	7	1	2	9
Тема 3. Шкали розведень. Принцип потенціювання гомеопатичних препаратів. Потенціювання матричних настоек гомеопатичних	12	1	4	7	1	2	9
Тема 4. Розведення гомеопатичні. Технологія рідких гомеопатичних розведень, оформлення до відпуску та контроль їх якості	12	-	4	8	-	-	12
Тема 5. Закон зцілення Геринга. Технологія олій гомеопатичних,	12	2	4	6	-	2	10

оформлення до відпуску та контроль їх якості							
Тема 6. Технологія базисних препаратів, рідких гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості. <i>Підсумковий контроль засвоєння розділу 1</i>	12	2	4	6	-	-	12
Разом за розділом 1	72	8	24	40	4	6	62
<i>Розділ 2. Технологія гомеопатичних лікарських форм</i>							
Тема 7. Конституційний тип пацієнта. Гранули гомеопатичні. Технологія гранул гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості	12	2	4	6	2	2	8
Тема 8. Тритурації гомеопатичні. Технологія тритурацій гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості.	12		4	8	-	-	12
Тема 9. Комплексні гомеопатичні лікарські засоби. Технологія комплексних гомеопатичних лікарських препаратів, оформлення до відпуску та контроль їх якості.	12	2	4	6	-	-	12
Тема 10. Технологія твердих, комплексних гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості. <i>Підсумковий контроль засвоєння розділу 2</i>	12	2	6	4	-	2	10
Разом за розділом 2	48	6	18	24	2	4	42
Разом	120	14	42	64	6	10	106

3.2.1. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Введення у гомеопатію. Коротка історія розвитку гомеопатії в Україні. Класифікація гомеопатичних лікарських форм. Основні напрямки нормування виробництва гомеопатичних лікарських препаратів.	2	-
2	Основні принципи гомеопатії. Шкали гомеопатичних розведень.	2	2
3	Закон зцілення Геринга. Технологія олій гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості	2	2

4	Технологія базисних препаратів, рідких гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості.	2	-
5	Конституційний тип пацієнта. Гранули гомеопатичні. Технологія гранул гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості	2	2
6	Комплексні гомеопатичні лікарські засоби. Технологія комплексних гомеопатичних лікарських препаратів, оформлення до відпуску та контроль їх якості.	2	-
7	Технологія твердих, комплексних гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості.	2	-
Всього лекційних годин		14	6

3.2.2. Темі семінарських занять (непередбачені)

3.2.3. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Поняття про гомеопатію та основні її принципи. Державне нормування виробництва гомеопатичних лікарських препаратів. Особливості прописування гомеопатичних рецептів. Номенклатура гомеопатичних лікарських засобів.	4	-
2	Класифікація гомеопатичних препаратів. Приготування гомеопатичних матричних настоек згідно ДФУ та контроль їх якості	4	2
3	Шкали розведень. Принцип потенціювання гомеопатичних препаратів. Потенціювання матричних настоек гомеопатичних	4	2
4	Розведення гомеопатичні. Технологія рідких гомеопатичних розведень, оформлення до відпуску та контроль їх якості	4	-
5	Закон зцілення Геринга. Технологія олій гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості	4	2
6	Технологія базисних препаратів, рідких гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості. <i>Підсумковий контроль засвоєння розділу I</i>	4	-
7	Конституційний тип пацієнта. Гранули гомеопатичні. Технологія гранул гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості	4	2
8	Тритюрації гомеопатичні. Технологія тритюрацій	4	-

	гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості.		
9	Комплексні гомеопатичні лікарські засоби. Технологія комплексних гомеопатичних лікарських препаратів, оформлення до відпуску та контроль їх якості.	4	-
10	Технологія твердих, комплексних гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості. <i>Підсумковий контроль засвоєння розділу 2</i>	6	2
Всього годин практичних занять		42	10

3.2.4. Теми лабораторних занять (не передбачені)

3.2.5. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
1	Поняття про гомеопатію та основні її принципи. Державне нормування виробництва гомеопатичних лікарських препаратів. Особливості прописування гомеопатичних рецептів. Номенклатура гомеопатичних лікарських засобів	6	10
2	Класифікація гомеопатичних препаратів. Приготування гомеопатичних матричних настоек згідно ДФУ та контроль їх якості	7	9
3	Шкали розведень. Принцип потенціювання гомеопатичних препаратів. Потенціювання матричних настоек гомеопатичних	7	9
4	Розведення гомеопатичні. Технологія рідких гомеопатичних розведень, оформлення до відпуску та контроль їх якості	9	12
5	Закон зцілення Геринга. Технологія олій гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості	9	10
6	Технологія базисних препаратів, рідких гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості. Підготовка до підсумкового контролю засвоєння розділу 1	9	12
7	Конституційний тип пацієнта. Гранули гомеопатичні. Технологія гранул гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості	6	8
8	Тритюрації гомеопатичні. Технологія тритюрацій гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості.	8	12
9	Комплексні гомеопатичні лікарські засоби. Технологія комплексних гомеопатичних лікарських препаратів,	6	12

	оформлення до відпуску та контроль їх якості.		
10	Технологія твердих, комплексних гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості. Підготовка до підсумкового контролю засвоєння розділу 2	4	10
Всього годин		64	106

3.2.6. Завдання для самостійної роботи

Перелік завдань для самостійної роботи студентів є складовою методичного забезпечення дисципліни, а їх зміст та форма має відповідати тематиці самостійної роботи з курсу «Гомеопатія» і «Положенню про організацію освітнього процесу ЧНУ ім. П.Могили».

Самостійна робота студентів виконується у вигляді підготовки до практичних занять (підготовка-конспектування теоретичних питань згідно тематичного плану, виконання ситуаційних задач, опанування навичками згідно з темою заняття, написання рефератів, створення електронних варіантів схем та навчальних таблиць, створення мультимедійних презентацій, анімацій, фільмів, моделей, участь у науковому дослідженні тощо).

3.2.7. Індивідуальні завдання

Для денної форми навчання не заплановані.

Заочна форма навчання

Відповідно до навчального плану студенти заочної форми навчання виконують контрольну роботу. Номер варіанту для контрольної роботи студент отримує на першій лекції з дисципліни.

Під час виконання роботи необхідно використовувати джерела, наведені в навчальній програмі і рекомендовані на лекціях, а також інші підручники, що відповідають темі роботи.

При виконанні роботи студенти повинні у повному обсязі розкрити всі питання за планом. Наприкінці роботи необхідно навести список використаної літератури не менше 10-15 джерел, вказати дату виконання.

Після перевірки викладачем контрольної роботи і одержання позитивної оцінки студента допускають до заліку.

Нарахування балів за контрольну роботу та конвертація традиційних оцінок у бали

оцінка відмінно – 60 балів,

оцінка добре – 50 бали,

оцінка задовільно – 40 балів,

у випадку відсутності засвоєння – ставиться „0” балів.

Максимальна кількість, яку може набрати студент при виконанні контрольної роботи, дорівнює 60 балам, вона вираховується шляхом множення максимальної кількості балів на кількість завдань у роботі (20x3).

Мінімальна кількість балів, яку може набрати студент при виконанні контрольної роботи, вираховується шляхом множення мінімальної кількості балів на кількість завдань у роботі і вона відповідно становить 45 балів (15x3)

«0» Варіант контрольної роботи

1. Особливості і технологія потенціювання гомеопатичних матричних настоек згідно ДФУ.

2. Технологія виготовлення, особливості потенціювання та контроль якості гомеопатичних матричних настоек.
3. Технологія виготовлення, особливості потенціювання та контроль якості тритурацій гомеопатичних із сировини мінерального походження (сухих речовин).

4. Зміст навчальної дисципліни

4.1. План лекцій

№ з/п	Назва теми
1.	<p>Введення у гомеопатію. Коротка історія розвитку гомеопатії в Україні. Класифікація гомеопатичних лікарських форм. Основні напрямки нормування виробництва гомеопатичних лікарських препаратів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Стан розвитку та впровадження гомеопатії в різних країнах світу 2. Асортимент гомеопатичних препаратів за фірмами-виробниками. 3. Співвідношення лікарських форм гомеопатичних препаратів, зареєстрованих в Україні. 4. Самуель Ганеман – засновник гомеопатичного методу лікування. 5. Порівняльна характеристика гомеопатичного і алопатичного методів лікування. 6. Шляхи впливу алопатичних і гомеопатичних лікарських засобів. 7. Класифікація лікарських засобів, які використовуються в гомеопатії. 8. Асортимент гомеопатичних лікарських форм. 9. Основні напрямки нормування виробництва гомеопатичних лікарських препаратів. 10. Необхідність створення документу GMP в гомеопатії.
2.	<p>Основні принципи гомеопатії. Шкали гомеопатичних розведень.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Основні принципи гомеопатії. 2. Принципи подібності. 3. Життєва сила і закон подібності. 4. Взаємодія між різними рівнями. 5. Потенціювання або динамізація. 6. Випробування ліків на здорових людях. 7. Картини ліків Materia Medica. 8. Шкали гомеопатичних розведень. 9. Децимальні потенції. 10. Цензимальні потенції. 11. Дози препаратів і частота їх прийому в гомеопатичному лікуванні. 12. Симптоми ураження регулюючих систем.
3.	<p>Закон зцілення Геринга. Технологія олій гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика розведень гомеопатичних, як лікарської форм. 2. Технологія виготовлення розведень гомеопатичних із сировини мінерального походження. 3. Розчинники для виготовлення гомеопатичних розведень. 4. Особливості потенціювання розведень гомеопатичних. 5. Контроль якості розведень гомеопатичних. 6. Оформлення до відпуску розведень гомеопатичних.
4.	<p>Технологія базисних препаратів, рідких гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика базисних гомеопатичних препаратів, матричних настоек. 2. Технологія виготовлення гомеопатичних матричних настоек.

	<ol style="list-style-type: none"> 3. Особливості потенціювання гомеопатичних матричних настоек. 4. Контроль якості гомеопатичних матричних настоек. 5. Характеристика рідких гомеопатичних лікарських форм. 6. Технологія виготовлення рідких гомеопатичних лікарських форм. 7. Контроль якості рідких гомеопатичних лікарських форм. 8. Оформлення до відпуску рідких гомеопатичних лікарських форм.
5.	<p>Конституційний тип пацієнта. Гранули гомеопатичні. Технологія гранул гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Конституційний тип пацієнта. 2. Особливості прийому гомеопатичних лікарських форм. 3. Характеристика таблеток гомеопатичних, як лікарської форми. 4. Характеристика гранул гомеопатичних, як лікарської форми. 5. Технологія виготовлення гранул гомеопатичних. 6. Контроль якості гранул гомеопатичних. 7. Оформлення до відпуску гранул гомеопатичних.
6.	<p>Комплексні гомеопатичні лікарські засоби. Технологія комплексних гомеопатичних лікарських препаратів, оформлення до відпуску та контроль їх якості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Принципи комплексної гомеопатії. 2. Характеристика комплексних гомеопатичних лікарських форм. 3. Технологія виготовлення твердих комплексних гомеопатичних препаратів. 4. Технологія виготовлення рідких комплексних гомеопатичних препаратів. 5. Особливості потенціювання комплексних гомеопатичних препаратів. 6. Контроль якості комплексних гомеопатичних препаратів. 7. Оформлення до відпуску комплексних гомеопатичних препаратів.
7.	<p>Технологія твердих, комплексних гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Характеристика твердих гомеопатичних лікарських форм. 2. Технологія виготовлення твердих гомеопатичних лікарських форм. 3. Контроль якості твердих гомеопатичних лікарських форм. 4. Оформлення до відпуску твердих гомеопатичних лікарських форм. 5. Характеристика комплексних гомеопатичних препаратів. 6. Технологія виготовлення комплексних гомеопатичних препаратів. 7. Контроль якості комплексних гомеопатичних препаратів. 8. Оформлення до відпуску комплексних гомеопатичних препаратів.

4.2. План практичних занять

№ з/п	Назва теми
1	2
1.	<p>Поняття про гомеопатію та основні її принципи. Державне нормування виробництва гомеопатичних лікарських препаратів. Особливості прописування гомеопатичних рецептів. Номенклатура гомеопатичних лікарських засобів.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Визначення гомеопатії. Сучасний стан та перспективи розвитку. 2. Самуель Ганеман – засновник гомеопатичного методу лікування (1755 – 1843). 3. Основні гомеопатичні терміни: потенція, модальність, реперторіум та ін. 4. Основні принципи вчення С. Ганемана: закон подібності, малих доз, потенціювання (динамізації) та випробувань. 5. Гомеопатична аптека. Рецепт на гомеопатичні засоби, його структура, особливості прописування.

	6. Номенклатура та асортимент гомеопатичних препаратів. 7. Нормування виробництва гомеопатичних лікарських засобів.
2.	Класифікація гомеопатичних препаратів. Приготування гомеопатичних матричних настоек згідно ДФУ та контроль їх якості 1. Класифікація гомеопатичних лікарських форм та лікарських засобів за джерелами сировини. 2. Класифікація гомеопатичних лікарських засобів за агрегатним станом. 3. Класифікація гомеопатичних лікарських засобів за особливостями дозування. 4. Класифікація гомеопатичних лікарських засобів за способом використання. 5. Характеристика гомеопатичних матричних настоек. 6. Технологія виготовлення гомеопатичних матричних настоек. 7. Контроль якості гомеопатичних матричних настоек.
3.	Шкали розведень. Принцип потенціювання гомеопатичних препаратів. Потенціювання матричних настоек гомеопатичних 1. Класифікація шкал розведень, їх сутність 2. Десяткова шкала розведень, позначення та концентрація діючих речовин. 3. Сотенна шкала розведень, позначення та концентрація діючих речовин. 4. Тисячна шкала розведень, позначення та концентрація діючих речовин. 5. Класифікація гомеопатичних розведень (низькі, середні, високі). 6. Призначення відповідних розведень для лікування гострих та хронічних захворювань. 7. Особливості і технологія потенціювання гомеопатичних матричних настоек згідно ДФУ.
4.	Розведення гомеопатичні. Технологія рідких гомеопатичних розведень, оформлення до відпуску та контроль їх якості 1. Характеристика розведень гомеопатичних, як лікарської форми. 2. Технологія виготовлення розведень гомеопатичних із базисних препаратів. 3. Технологія виготовлення розведень гомеопатичних із сировини мінерального походження. 4. Розчинники для виготовлення гомеопатичних розведень. 5. Особливості потенціювання розведень гомеопатичних. 6. Контроль якості розведень гомеопатичних. 7. Оформлення до відпуску розведень гомеопатичних.
5.	Закон зцілення Геринга. Технологія олій гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості 1. Принципи зцілення Геринга 2. Відмінності між алопатією та гомеопатією. 3. Характеристика олій гомеопатичних, як лікарської форми. 4. Технологія виготовлення олій гомеопатичних. 5. Розчинники для виготовлення гомеопатичних олій. 6. Особливості потенціювання олій гомеопатичних. 7. Контроль якості олій гомеопатичних. 8. Оформлення до відпуску олій гомеопатичних.
6.	Технологія базисних препаратів, рідких гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості. Підсумковий контроль засвоєння розділу I 1. Характеристика базисних гомеопатичних препаратів, матричних настоек. 2. Технологія виготовлення гомеопатичних матричних настоек. 3. Особливості потенціювання гомеопатичних матричних настоек. 4. Контроль якості гомеопатичних матричних настоек. 5. Характеристика рідких гомеопатичних лікарських форм.

	6. Технологія виготовлення рідких гомеопатичних лікарських форм. 7. Контроль якості рідких гомеопатичних лікарських форм. 8. Оформлення до відпуску рідких гомеопатичних лікарських форм. 9. Підсумковий контроль.
7.	Конституційний тип пацієнта. Гранули гомеопатичні. Технологія гранул гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості 1. Конституційний тип пацієнта. 2. Особливості прийому гомеопатичних лікарських форм. 3. Характеристика таблеток гомеопатичних, як лікарської форми. 4. Характеристика гранул гомеопатичних, як лікарської форми. 5. Технологія виготовлення гранул гомеопатичних. 6. Контроль якості гранул гомеопатичних. 7. Оформлення до відпуску гранул гомеопатичних.
8.	Тритюрації гомеопатичні. Технологія тритюрацій гомеопатичних, оформлення до відпуску та контроль їх якості. 1. Характеристика тритюрацій гомеопатичних, як лікарської форми. 2. Технологія виготовлення тритюрацій гомеопатичних із базисних препаратів і рідких розведень. 3. Технологія виготовлення тритюрацій гомеопатичних із сировини мінерального походження (сухих речовин). 4. Допоміжні речовини для виготовлення гомеопатичних тритюрацій. 5. Особливості потенціювання тритюрацій гомеопатичних. 6. Контроль якості тритюрацій гомеопатичних. 7. Оформлення до відпуску тритюрацій гомеопатичних.
9.	Комплексні гомеопатичні лікарські засоби. Технологія комплексних гомеопатичних лікарських препаратів, оформлення до відпуску та контроль їх якості. 1. Принципи комплексної гомеопатії. 2. Характеристика комплексних гомеопатичних лікарських форм. 3. Технологія виготовлення твердих комплексних гомеопатичних препаратів. 4. Технологія виготовлення рідких комплексних гомеопатичних препаратів. 5. Особливості потенціювання комплексних гомеопатичних препаратів. 6. Контроль якості комплексних гомеопатичних препаратів. 7. Оформлення до відпуску комплексних гомеопатичних препаратів.
10.	Технологія твердих, комплексних гомеопатичних лікарських форм, оформлення до відпуску та контроль їх якості. Підсумковий контроль засвоєння розділу 2 1. Характеристика твердих гомеопатичних лікарських форм. 2. Технологія виготовлення твердих гомеопатичних лікарських форм. 3. Контроль якості твердих гомеопатичних лікарських форм. 4. Оформлення до відпуску твердих гомеопатичних лікарських форм. 5. Характеристика комплексних гомеопатичних препаратів. 6. Технологія виготовлення комплексних гомеопатичних препаратів. 7. Контроль якості комплексних гомеопатичних препаратів. 8. Оформлення до відпуску комплексних гомеопатичних препаратів. 9. Підсумковий контроль засвоєння

4.3. Забезпечення освітнього процесу

Інструменти:

Наочні: демонстрація фільмів, відеонавичок, наочного обладнання (засобів малої механізації), матеріалів, показ операцій і процесів виготовлення гомеопатичних лікарських засобів в умовах аптек;

Практичні: розв'язання ситуаційних та розрахункових задач.

Програмне забезпечення:

Інтеграція процесів планування, управління і контролю засвоєння знань з «Гомеопатії» обумовлена методичним забезпеченням навчального процесу:

1. Робоча програма з дисципліни.
2. Робочі тематичні плани лекцій, практичних занять та СРС.
3. Методичні розробки, тези (конспекти, презентації) лекцій.
4. Методичні вказівки для студентів до практичних занять.
5. Методичні вказівки для самостійної роботи студентів.
6. Інструктивно-методичні матеріали для поточного і підсумкового контролю знань (бази тестових завдань, перелік завдань для проведення контролю практичних навичок та теоретичних знань на практичних заняттях та підсумковому контролі).
7. Навчальна література, яка використовується при вивченні дисципліни.

5. Підсумковий контроль

5.1. Перелік практичних навичок та знань, якими повинен оволодіти студент в процесі вивчення дисципліни

1. Приготування матричних гомеопатичних настоек згідно вимог ДФУ, контролем їх якості;
2. Приготування рідких гомеопатичних розведень згідно вимог ДФУ, контролем їх якості;
3. Приготування гомеопатичних настоек гранул згідно вимог ДФУ, контролем їх якості;
4. Приготування тритурацій гомеопатичних згідно вимог ДФУ, контролем їх якості;
5. Приготування комплексних гомеопатичних препаратів згідно вимог ДФУ, контролем їх якості.

5.2. Перелік питань, що виносяться на підсумковий контроль

1. Стан розвитку та впровадження гомеопатії в різних країнах світу
2. Співвідношення лікарських форм гомеопатичних препаратів, зареєстрованих в Україні.
3. Самуель Ганеман – засновник гомеопатичного методу лікування.
4. Порівняльна характеристика гомеопатичного і алопатичного методів лікування.
5. Шляхи впливу алопатичних і гомеопатичних лікарських засобів.
6. Класифікація лікарських засобів, які використовуються в гомеопатії.
7. Основні напрямки нормування виробництва гомеопатичних лікарських препаратів.
8. Необхідність створення документу GMP в гомеопатії.
9. Основні принципи вчення С. Ганемана: закон подібності, малих доз, потенціювання (динамізації) та випробувань.
10. Гомеопатична аптека. Рецепт на гомеопатичні засоби, його структура, особливості прописування.
11. Номенклатура та асортимент гомеопатичних препаратів.
12. Нормування виробництва гомеопатичних лікарських засобів.
13. Основні принципи гомеопатії.
14. Принципи подібності.
15. Життєва сила і закон подібності.
16. Взаємодія між різними рівнями.
17. Потенціювання або динамізація.
18. Випробування ліків на здорових людях.
19. Картини ліків Materia Medica.
20. Шкали гомеопатичних розведень.

21. Децимальні потенції.
22. Цензимальні потенції.
23. Дози препаратів і частота їх прийому в гомеопатичному лікуванні.
24. Симптоми ураження регулюючих систем.
25. Класифікація гомеопатичних лікарських форм та лікарських засобів за джерелами сировини.
26. Класифікація гомеопатичних лікарських засобів за агрегатним станом.
27. Класифікація гомеопатичних лікарських засобів за особливостями дозування.
28. Класифікація гомеопатичних лікарських засобів за способом використання.
29. Характеристика гомеопатичних матричних настоек.
30. Технологія виготовлення гомеопатичних матричних настоек.
31. Контроль якості гомеопатичних матричних настоек.
32. Характеристика розведень гомеопатичних як лікарської форм.
33. Технологія виготовлення розведень гомеопатичних із сировини мінерального походження.
34. Розчинники для виготовлення гомеопатичних розведень.
35. Особливості потенціювання розведень гомеопатичних.
36. Контроль якості розведень гомеопатичних.
37. Оформлення до відпуску розведень гомеопатичних.
38. Класифікація шкал розведень, їх сутність
39. Десяткова шкала розведень, позначення та концентрація діючих речовин.
40. Сотенна шкала розведень, позначення та концентрація діючих речовин.
41. Тисячна шкала розведень, позначення та концентрація діючих речовин.
42. Класифікація гомеопатичних розведень (низькі, середні, високі).
43. Призначення відповідних розведень для лікування гострих та хронічних захворювань.
44. Особливості і технологія потенціювання гомеопатичних матричних настоек згідно ДФУ.
45. Принципи зцілення Геринга
46. Відмінності між алопатією та гомеопатією.
47. Характеристика олій гомеопатичних, як лікарської форми.
48. Технологія виготовлення олій гомеопатичних.
49. Розчинники для виготовлення гомеопатичних олій.
50. Особливості потенціювання олій гомеопатичних.
51. Контроль якості олій гомеопатичних.
52. Оформлення до відпуску олій гомеопатичних.
53. Характеристика базисних гомеопатичних препаратів, матричних настоек.
54. Технологія виготовлення гомеопатичних матричних настоек.
55. Особливості потенціювання гомеопатичних матричних настоек.
56. Контроль якості гомеопатичних матричних настоек.
57. Характеристика рідких гомеопатичних лікарських форм.
58. Технологія виготовлення рідких гомеопатичних лікарських форм.
59. Контроль якості рідких гомеопатичних лікарських форм.
60. Оформлення до відпуску рідких гомеопатичних лікарських форм.
61. Конституційний тип пацієнта.
62. Особливості прийому гомеопатичних лікарських форм.
63. Характеристика таблеток гомеопатичних, як лікарської форми.
64. Характеристика гранул гомеопатичних, як лікарської форми.
65. Технологія виготовлення гранул гомеопатичних.
66. Контроль якості гранул гомеопатичних.
67. Оформлення до відпуску гранул гомеопатичних.
68. Характеристика тритурацій гомеопатичних, як лікарської форми.

69. Технологія виготовлення тритурцій гомеопатичних із базисних препаратів і рідких розведень.
70. Технологія виготовлення тритурцій гомеопатичних із сировини мінерального походження (сухих речовин).
71. Допоміжні речовини для виготовлення гомеопатичних тритурцій.
72. Особливості потенціювання тритурцій гомеопатичних.
73. Контроль якості тритурцій гомеопатичних.
74. Оформлення до відпуску тритурцій гомеопатичних.
75. Принципи комплексної гомеопатії.
76. Характеристика комплексних гомеопатичних лікарських форм.
77. Технологія виготовлення твердих комплексних гомеопатичних препаратів.
78. Технологія виготовлення рідких комплексних гомеопатичних препаратів.
79. Особливості потенціювання комплексних гомеопатичних препаратів.
80. Контроль якості комплексних гомеопатичних препаратів.
81. Оформлення до відпуску комплексних гомеопатичних препаратів.
82. Характеристика твердих гомеопатичних лікарських форм.
83. Технологія виготовлення твердих гомеопатичних лікарських форм.
84. Контроль якості твердих гомеопатичних лікарських форм.
85. Оформлення до відпуску твердих гомеопатичних лікарських форм.
86. Характеристика комплексних гомеопатичних препаратів.
87. Технологія виготовлення комплексних гомеопатичних препаратів.
88. Контроль якості комплексних гомеопатичних препаратів.
89. Оформлення до відпуску комплексних гомеопатичних препаратів.

5.3.1. «0» Варіант білету до заліку

Чорноморський національний Університет імені Петра Могили
Медичний інститут
Кафедра фармації, фармакології, медичної, біорганічної та біологічної хімії

Рівень вищої освіти: Бакалавр
Галузь знань: 22 «Охорона здоров'я»
Напрямок: 226 «Фармація, промислова фармація»
Дисципліна: «Нутриціологія»

БІЛЕТ ДО ЗАЛІКУ № 0

Розкрити питання:

1. Основні принципи вчення С. Ганемана: закон подібності, малих доз, потенціювання (динамізації) та випробувань.

Максимальна кількість балів – 30.

2. Класифікація гомеопатичних лікарських форм та лікарських засобів за джерелами сировини. **Максимальна кількість балів – 30.**

3. Технологія виготовлення твердих гомеопатичних лікарських форм.

Максимальна кількість балів – 20.

Затверджено на засіданні кафедри фармації, фармакології, медичної, біорганічної та біологічної хімії, протокол № 1 від 1 вересня 2020 р.

Завідувач кафедри _____ доцент **Оглобліна М.В.**

Викладач, якій здійснює контроль знань _____ доцент (б.в.з.) **Ларичева О.М.**

6. Критерії оцінювання та засоби діагностики результатів навчання

Форми контролю і система оцінювання здійснюються відповідно до вимог програми дисципліни та інструкції про систему оцінювання навчальної діяльності студентів за європейською кредитною трансферно-накопичувальною системою (ЄКТС).

Поточний контроль. Перевірка на практичних заняттях теоретичних знань і засвоєння практичних навичок, а так само результатів самостійної роботи студентів. Контролюються викладачами відповідно до конкретної мети навчальної програми. Оцінка рівня підготовки студентів здійснюється шляхом: опитування студентів, рішення й аналізу ситуаційних завдань і тестових завдань, контролю засвоєння практичних навичок.

Проміжний контроль. Перевірка можливості використання студентами отриманих теоретичних знань і практичних навичок по всіх вивчених темах, а так само результатів самостійної роботи студентів. Здійснюється на останньому занятті за розділом шляхом здачі практичних навичок, рішення ситуаційних завдань і тестування.

Підсумковий контроль проводиться у вигляді диференційованого заліку.

До підсумкового контролю (диференційований залік) допускаються студенти, які відвідали всі передбачені навчальною програмою лекції, аудиторні навчальні заняття, виконали в повному обсязі самостійну роботу й у процесі навчання набрали кількість балів, не менше, ніж мінімальну – **70 балів.**

6.1. Розподіл балів, які отримують студенти

Позитивна оцінка на кожному практичному занятті може бути від 4 до 6 балів. Оцінка нижче 5 балів означає «незадовільно», заняття не зараховане і підлягає відпрацюванню в установленому порядку. На диференційованому заліку студент може отримати від 50 до 80 балів. Розподіл балів на заліку – див. вище у прикладі залікового білету.

6.2. Оцінка успішності студента

№ за порядком	(поточна навчальна діяльність)	Максимальна кількість балів	
		Денна форма	Заочна форма
1	Заняття 1	-	-
2	Заняття 2	6	-
3	Заняття 3	6	-
4	Заняття 4	6	-
5	Заняття 5	6	-
6	Заняття 6	6	-
7	Заняття 7	6	-
8	Заняття 8	6	-
9	Заняття 9	6	-
10	Заняття 10	6	-
11	Заняття 11	6	-
12	Заняття 12	6	-
13	Заняття 13	6	-
14	Заняття 14	6	-
15	Заняття 15	6	-
16	Заняття 16	6	-
17	Заняття 17	6	-
18	Заняття 18	6	-
19	Заняття 19	6	-
20	Заняття 20	6	-
21	Заняття 21	6	-
Разом		120	60*
Індивідуальна СРС		-	60
Підсумковий контроль засвоєння дисципліни залік:		80	80
РАЗОМ сума балів		200	200

*Студенти заочної форми навчання оцінюються наступним чином:

1. На останньому практичному занятті студентам рекомендовано написання тестового контролю, що включає 30 ситуаційних задач за темами дисципліни. За кожну правильну відповідь студент отримує 2 бали, за не правильну – 0 балів. **Максимальна кількість балів – 60, мінімальна кількість – 32 бали (55% вірних відповідей), якщо студент не набирає 55% правильних відповідей він отримує 0 балів.**

2. Згідно навчального плану студенти заочної форми навчання обов'язково повинні написати контрольну роботу за індивідуальним варіантом. За контрольну роботу студент може отримати **від 60 балів – max до 40 балів min**. У разів відсутності контрольної роботи, або не коректного її виконання, студент отримує – **0 балів**.

6.3. Критерії оцінювання знань

Оцінкою 6 балів та 71-80 балів на заліку (А за шкалою ECTS та 5 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється, якщо вона демонструє глибокі знання всіх теоретичних положень і вміння застосовувати теоретичний матеріал для практичного аналізу і не має ніяких неточностей.

Оцінкою 5 балів та 61-70 балів на заліку (В та С за шкалою ECTS та 4 за національною шкалою) відповідь оцінюється, якщо вона показує знання всіх теоретичних положень, вміння застосовувати їх практично, але допускаються деякі принципові неточності.

Оцінкою 4 бали та 50-60 балів на заліку (D та E за шкалою ECTS та 3 за національною шкалою) відповідь студента оцінюється за умови, що він знає головні теоретичні положення та може використати їх на практиці.

7. Рекомендовані джерела інформації

7.1. Основна (базова)

1. Гуцол Л.П. Основи гомеопатії. Навчальний посібник / Лариса Гуцол. – Вінниця: нова книга, 2011. – 344 с. : Іл.
2. Державна фармакопея України/ Державне підприємство “Науково-експертний фармакопейний центр”- 1-е вид.- Харків: РІПЕГ, 2001. – 556 с.
3. Державна фармакопея України/ Державне підприємство “Науково-експертний фармакопейний центр” – 1-е вид.- Доповнення 3. –Харків: РІПЕГ, 2009. – 280 с.

7.2. Допоміжна

1. Garattini S, Bertelé V. Homeopathy: not a matter for drug-regulatory authorities. Lancet 2009;
2. Aug 11, 2009. – 325 p.
3. Sergejeva O. Yu. Multi-component homeopathic pharmaceutical compositions in general medical practice / O.Yu. Sergejeva, S.A. Tichonova // International Congress “Euromedica-2007”. – Hannover, 2007. – P. 61-62.

7.3. Інформаційні ресурси

1. Державний реєстр лікарських засобів України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.drlz.com.ua/>
2. Компендиум: лекарственные препараты. –[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://compendium.com.ua>
3. Фармацевтична енциклопедія. – Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.pharmencyclopedia.com.ua>
4. офіційний сайт Міністерства охорони здоров'я України – Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.moz.gov.ua